

D Ü Ş Ü N C E

ГУПСЫСЭ

mail:
gupsisedergi@gmail.com

Instagram/
@gupsisedergi

Temmuz
2 0 2 0

5.
Sayı

- Anlayacaklar -

Blenemih Zeynep

Yürüyorum, iki adamla beraber. Başımı kaldırıp yüzlerine bakıyorum, ikisi de gözlerini kaçırıyor, suç işlemler gibi. Az önce uğultu şeklinde kulağıma gelen sesler, meydana yaklaştığımızda daha da şiddetleniyor. Kalabalığın içine giriyoruz. Konumuna vakıf olduğum bir dut ağacı var meydanın orta yerinde, onu görüyorum. İstanbul'dayım, Bağdat'ta olmam gerekirken, gülüyorum. Yolumuzu adımlamaya devam ettikçe beni tutan parmaklar daha sıkı kavlıyor kolumu; benden kaçırılan bakışlar daha hızlı geziniyor etraftaki insanların arasında.

Yanımdaki adamlar önümdeki birkaç basamağı işaret ederek çıkmamı söylüyor. Her basamakta bağırsıklar daha baskın çıkıyor sessizliğe. Kalabalığa bakıyorum. Buradan insanları görmek daha kolay. Öfkeli gözlerle süzüyorlar beni. Alınıyor muyum söylediklerine, bakışlarına üzülmüyor muyum, yoksa utanıyor muyum düştüğüm bu halden? Bilakis, yapmasam pişman olacağımın günahını üstlenmek, aklıma bile gelmiyor, gururluyum. Lakin içimde bir sinir harbi. "Hiçbir şey bilmiyorsunuz! Hiçbir şeyin farkında değilsiniz! Uyanın!" diye bağırarak istiyorum. Anlatamamak ve anlaşılamamak adında iki azap çullanıyor omuzlarıma, ağırlaşıyorum.

Pürdikkat seyreden bakışlarınız ne görmeyi bekliyor? Neye bu merakınız? Neyi sebep ettiniz de toplandınız? Birkaç saat geçmez örter üstünüzü kara örtü, benimkini ise toprak. Çoğunuzun yüzünde az sonra şahit olacaklarından dolayı bu gece kan ter içinde, aniden uyanacak ifadeler göremiyorum. Beni anlayanların bilincinde, çılgınlıklarıyla büyüyen bir sükût hâkim ama yazık ki ben, bu sessizlikte çoğunuzun çılgılığını duyamıyorum. Nasıl da öfkelisiniz, bazınızsa üzgün. Ben ise coşkuluyum. Kalbime batan ise akıbetinizdeki muammanın vermiş olduğu endişe parçalarıdır.

Bu dut ağacının yanından kim bilir kaç defa geçtim, kaç kez arşınladım yürüdüğüm son yolu? Kaybettiğim canlara mı dert yansam yoksa yıllar boyu hizmet edeceğime inandığım vatanıma son vazifemi gerçekleştirmiş oluşuma mı? Bir tabureye hiç bu gözle bakmamıştım, her yutkunuşumda boynumda varlığını hissettiren bu urgana da. Size kızgın değilim. Sizi bu hale getiren, kandıran, hakkı haykırının sesini kesmeye yemin etmiş zihniyetedir öfkem. Lakin biliyorum, elbet bir gün anlaşılacak, intikamım alınacaktır. Bu zamana dek bana emanet olan toprağa, canımı emanet etmeden evvel son sözümü soruyorlar şimdi bana. Susuyorsunuz hepiniz, kulak kesiliyorsunuz söyleyeceklerime. Şahit ol ey Beyazıt bu ana, duy son sözümü!

"Uğruna öldüğümüz bu vatanın torunları, elbet bir gün bizi anlayacaklar!" Ayağımın altından kayan taburenin sesi, sessiz şehadetime eşlik ediyor.

...

30 Mayıs 1876'da Sultan Abdülaziz'e darbe yapıldı. Sultan, olaydan 4 gün sonra şüpheli şekilde vefat etti. Yaşananlar üzerine, eşi Nesrin Hanım da 11 Haziran'da üzüntüsüne yenik düştü. Abdülaziz'in ölümünün planlı bir suikast olduğuna inanan Osmanlı askeri ve aynı zamanda Abdülaziz'in kayınbiraderi olan Çerkes Hasan, Hüseyin Avni Paşa tarafından Bağdat'ta görevlendirildi. Ancak o, bu emre itaat etmeyerek İstanbul'da kaldı. Suikastten sorumlu tuttuğu Hüseyin Avni Paşa ve diğer devlet adamlarını öldürmek üzere, tek başına, hükümet toplantısını bastı ve amacına ulaştı. Hadiseden iki gün sonra 17 Haziran 1876'da Beyazıt Meydanındaki bir dut ağacına asılarak henüz 26 yaşındayken idam edildi. Yıllar sonra Sultan Abdülhamit tahta çıktığında o dut ağacını kestirdi ve Çerkes Hasan'ın kabrini yaptırdı. Üzerine ise şu sözleri yazdırdı:

"Ümerâ ve Guzât-ı Cerâkiseden İsmâil Bey'in oğlu olup, genç yaşında velinîmeti uğruna fedâ-yı cân eden Çerkes Hasan Bey'in kabridir."

Ruhu şad olsun!

Sürgünün Analizi ve Yapabileceklerimiz

Heymaşe Ali

I. Sürgünün Analizi

Sürgün sonrası “neler yaptık, neler yap’a’madık”larımızı sıraladığımızda maalesef yap’a’madıklarımız daha çok gibi. Bir çırpıda akla gelenler şunlar:

1864'te çok acı çektik. Bu acıyı sürekli hissettik, paylaştık. Bu acıya önce göç, sonra sürgün dedik, şimdilerde ise soykırım diyoruz. İmrenilen bir kültürle, xabzeyle*, çayla, semaverle geldik.

Kültürümüzü köylerde güzel yaşattık, ancak kentlere taşıyamadık. Birbirimize çok takıldık; boylar birbiriyle, soylar birbiriyle, köyler birbiriyle... Kusur aradık, olumlu işlere teşekkür edemedik. Evlenmeyi zorlaştırdık, erteledik, bekarları çoğalttık; haliyle nüfusu azalttık. Problemlerle yüzleşmeyi sevmedik, görmezden geldik. Konuşmaya değil sezgiye kıymet verdik. Kıyasıya tartışmayı sevdik. Çözüm odaklı ve yapıcı yaklaşamadık. Alfabeyle (ortak) yazamadık. Yazmayı da sevmedik, anlatmakla yetindik.

Wored'den** çok, ğıbzemiz*** oldu. Asaletle, güzellikle övündük. Dilimizi yaşatamadık, yeni nesillere aktaramadık. Yine de şükür anavatana (turla) gidilir oldu. Siyasette, bürokraside, ticarete yeterince olmadık. Kendimizden olanı pek kıymetlendirmedik, görmezden geldik. Birilerini ise zorla bizden yapmaya çalıştık, realist olmadık. Bazımız kültürden tamamen koptu, ben de “...-mışım” der oldu. Atalarımızın yaptıklarıyla övündük. Kahramanlıklarını anlattık. Giydikleri ile övündük, o kıyafetleri görmeyi ve giymeyi sevdik. Mızıkânın sesiyle her zaman heyecanlandık, oyunlarımızı sevdik, oynamayı bırakmadık.

Birlikten ziyade, hizipçiliği sevdik. Pek demokrat olmadık. Dernekler kurduk, kültürümüzü yaşattık ancak ne herkesi getirdik, ne de hepimiz derneklere gittik. Birliği sağlayacak bir “payda” oluşturamadık. Bu yüzden derneklerdeki simalar 3-5 yılda bir değişti. Yapabileceklerimizi pek denemedik, daha ziyade birilerinin yapmasını bekledik. Bir işin ucundan tutanları da çokça eleştirdik. Gelecek nesillerin övüneceği şeyler bir yana, onlara aktarmakla yükümlü olduğumuz kültürü koruyamadık.

Artık düşünme, farkında olma, yüzleşme zamanıdır. Artık katkı sunma, gayret, çalışma, üretme, birlik zamanıdır. Zira sürgünden beri sermayeden harcıyoruz, artık sermayeyi artırma zamanıdır.

II.Sürgün Sonrası Yapılabilecekler

Kendimize sormalıyız: Neler yapabiliriz? İdealimiz nedir? İhtiyaçlarımız nedir? Gerekli donanıma sahip miyiz?

Bu sorulara samimi cevaplar verip işe koyulmalıyız.

Tarihçilerimiz 21 Mayıs 1864'ü araştırmalı, sürgünü deşifre etmeli, yazıya dökmeli. Fahri diplomatlarımız sürgünü Birleşmiş Milletlere ve sürgünün faillerine götürmeli. Hak teslim edilene dek diplomatik çabalar sarf etmeli. Siyasilerimiz konuyu daima gündemde tutmalı.

Ticaret su gibidir;

a) her şartta kendi yolunu bulur,

b) bulunduğu toprakları bereketlendirir.

Bu yüzden ticaret geliştirilmeli ve ticari diyaloglar, yatırımlar artmalı.

İş adamları uluslararası boyutta şirketler kurmalı.

Cumhuriyetler arasında ekonomik entegrasyonlar kurulmalı.

Övünmeye harcanan enerji, üretmeye yönelmeli. Oyunlar yerine, projeler yarışdırılmalı.

Aileler kurulmalı, evlilikler gecikmemeli. Azalan nüfusa gençlerimiz tedbir almalı.

Ortak payda büyütülerek ortak iş yapma kültürü geliştirilmeli.

Karınca misali de olsa herkesin bir çabası olmalı, çaba gösterenler teşvik ve takdir edilmeli.

- 1 Мшыбзиа (mşıbzia) : İyi günler
- 2 Абзиаара (bziara) : İyilik, esenlik
- 3 Ахъз (axıdz) : İsim
- 4 Агәы (agu) : Kalp
- 5 Агәы ахәара (agu axuara) : Memnun olmak

Tanışma

Мшыбзиа! Сара Гәында сыхъзуп. Уара иухъзуи?
1 (Mşıbzia! Sara Gunda sıxıdzup'. Uara iuxıdzui?)
(İyi günler, benim ismim Gunda. Senin ismin ne?)

Бзиаара иббааит. Сара Инал сыхъзуп. Сгәы иаахәеит!
2 (Bziara ibbat'. Sara İnal sıxıdzup'. Sgui iaaxueyt'!)
(İyilik göresin, benim ismim İnal. Memnun oldum)

Саргъы сгәы иаахәеит!
3 (Sargıı sgui iaaxueit'!)
(Ben de memnun oldum)

Özlü Söz

Азиас амәа укыр, аәа мәак аңшаауеит.

(Adzias amyüa uk'ır aç'a myüak apşaaueit')

Nehrin yolunu kesmeye çalışırsan, nehir kendine başka bir yol bulur.

Çerkeslerde at sevgisi çok eskilerden gelen bir mirastır. Nart mitolojisinde de geçen Çerkes atları tarihte ve bugün Kafkasyalı bu halkın özgürlüğünün ve yiğitliğinin bir sembolü ve adeta onlar için bir dost olmuştur. Hatta öyle ki Çerkesçede "at" ve "kardeş" kelimelerinin ikisi de "şı" sözcüğüyle karşılanır. "Erkek kardeş": Kho+şı>khoş, "Kız kardeş": Şı+phu>şıphu.

Kabardey atları, namıdiğer Şağdiy... Geçmişi çok eskilere dayanan çok güçlü bir at ırkı... Rengi genellikle siyah ve gridir. Orta boylu, kalın gövdeli, uzun baş ve boyunlu, gür kuyruk ve yeleli bu at cinsi çok enerjik ve çeviktir. 3000 metre yüksekte bile iyi performans gösterir. Çok sert kış şartlarına karşı dayanıklıdır. Kaygan dağ patikalarında yürümek, nehir geçmek, derin karda ilerlemek konusunda inanılmaz yetenekleri vardır.

18. ve 19. yüzyıl Rus-Çerkes Savaşlarında Kabardey atları Çerkes direnişinin güçlü bir parçası olmuştur. 1708'de Kanjal Savaşının kazanılmasında, Çerkeslerin birçok zaferinde Kabardey atlarının rolü yadsınamaz. Bunun yanında başka kavim ve devletler de bu efsanevi atları kullanmışlardır. Örneğin Ruslar ve Slav Kazaklar Kafkasya saldırılarında bu atlara binmişlerdir. Ayrıca 18. yy'da Rus Çarlığı tarafından Polonya'nın bölünmesinde de keza bu atlar rol oynamıştır.

Kabardey atlarından bahsederken ünlü at yetiştirici Yağan İbrahim'den (İbrahim Yaganov) söz etmesek olmaz. Rus-Çerkes Savaşlarında nesli azalan Kabardey atları SSCB zamanında ve sonrasında yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmıştır. Sovyetlerin sonunda Çerkesya'da bazı insanların tek tük atları olsa da Yağan İbrahim'in tamamı Kabardey cinsinden yaklaşık 200 kadar atı vardı. Bu at cinsinin yok oluşuna karşı Yağan İbrahim özel bir çaba sarf eden nadir kişilerdendir. Örneğin 2002 yılında İspanya'da düzenlenen Dünya Maraton Şampiyonasına katıldı. Şampiyonalarda hep Arap atları yarıştırlırken Yağan İbrahim belki de ilk kez farklı bir at cinsiyle bu yarışmaya katılmış ve çeşitli olumsuz koşullara rağmen İbrahim'in atları gayet başarılı olmuştur. Bu aynı zamanda Kabardey atlarının katıldığı ilk uluslararası yarışmadır. Bu durum kamuoyunun ve basının son derece ilgisini çekmiştir. Televizyonlar, dergiler söyleşiler yapmış, Fransa'nın en büyük atçılık dergilerinden Cheval'de Yağan İbrahim ve atlarına 4 sayfa ayrılmıştır.

Sevindirici bir şekilde, 2018'de yapılan bir habere göre* Kabardey atlarının nesli tükenme tehlikesinden kurtulup popülasyonu yeniden artmaya başlamış. Çabalar sonucu Doğu Çerkesya'da (Kabardey) ve Almanya, Avusturya, Fransa, Çekya, İspanya, İsviçre gibi pek çok Avrupa ülkesinde Kabardey atları yetiştirilip nesli kurtarılmaktadır. Kabardey atının bugün Kafkasya'daki sayısının 10-12 bin civarı olduğu iddia ediliyor.

Kaynakça:

*Efsanevi Kabardey Atları Dörtüncü Geri Dönüyor.

dunyabulteni.net. 27.12.2018

-Murat Papşu. Çerkeslerde Atçılık ve At Kültürü. Nart Dergisi, Sayı:72, Mart-Nisan 2010.

-Muzaffer Dincer, Yağan İbrahim ve Kabardey Atları, kaffed.org, 2005

NEREYE AİTİZ?

ÇERKESLERİN KİMLİK ALGILARI - 1

Waza Ayşegül*

Kimlik ve özellikle etnik kimlik konusu 20. yüzyılın ortalarından itibaren üzerinde sıklıkla durulan ve tartışılan konuların başında gelmektedir. “Etnik nüfus” tespit ve belirlemelerinde esas alınan, söz konusu grubun kendine bakışı ve kendi kabulleridir. Bu bakış ve kabullerine dayalı olarak kimliklerinin tanımlamaları yapılmaktadır. Yani, etnik **kimlik tanımında esas olan, bir başkasının kimi “ne” olarak gördüğü değil, kişinin kendini “kim” ve “ne” olarak gördüğüdür.**

Kimlik inşası esnasında, ilk olarak “ben kimim” ve “benim dışındakiler kim” soruları sorulmaktadır. Bu sorulara alınan cevaplar ise kimliğin türünü ve toplumdaki yerini belirlemektedir (Karakaş, 2013: 4). Kimliği oluşturan unsurlar arasında cinsel, bireysel, dini, kültürel, sosyal ve siyasal özellikler bulunmaktadır. Bu özellikler üzerinden kimlik kendine uygun olanları benimserken diğerlerini dışlamakta ya da kendini onlarla kıyaslamaktadır. Tüm bu özellikleri ile kimlik hem siyasal hem sosyal hem de psikolojik olarak toplulukların bir ihtiyacıdır.

Söz konusu olan Çerkes kimliği ise bir etnik kimlik olmasının yanında, kültürel bir kimlik olarak da varlığını devam ettirmektedir. Bu noktaya tarihsel olarak bakıldığında Çerkeslik, anayurtlarından sürüldükten sonra, siyasal coğrafyalarda kendilerine yaşam kurmak zorunda kalmış Kuzey Kafkasyalı toplulukların ortak kimliklerini anlatmaktadır. Bu adı kendi kendilerine koymamışlardır, ancak güçlükle korunmaya çalışılan bir kültürel kimliğin ifadesi olarak yıllar içerisinde benimsemişlerdir (Alankuş, 1998; Besleney, 2016: 28).

Çerkeslerin kültürel bir kimliğe sahip olması, onların bir arada yaşaması, sosyal bir dayanışma ağı oluşturmaları ve kültürün devamlılığını sağlaması açısından önem taşımaktadır. Söz konusu kültürel kimlik aynı zamanda Çerkeslerin kolektif kimliğini de inşa etmektedir. Çünkü bir kültürün taşıdığı norm, sosyal kontrol ya da değer, söz konusu toplumun kendine has özelliklerini içeren toplumsal kimliğini oluşturmaktadır. Bununla birlikte kültürün nesiller arasında aktarımı ile kolektif kimlik geçmişin mirası üzerine inşa edilmektedir (Bilgin, 2013: 41). Bu bakımdan bir topluluğun yaşadığı göç, sürgün, savaş gibi olaylar grup hafızasında çok önemli bir yer edinir, sonradan gelen nesillere aktarılır ve nesiller boyunca o topluluğun üyeleri tarafından yaşatılmaya devam eder. Sonraki nesiller olayın kendisini deneyimlemiş olmasalar da grup üyelerini birbirine bağlayan ortak geçmiş algısı sembol ve ritüeller yoluyla kültürel bellekte kurulur. Kültürel bellek için bu türden travmatik olayların özel bir gücü bulunur (Aksoy, 2018: 65). Bu bakımdan Çerkeslerin her yıl **21 Mayıs tarihinde düzenledikleri sürgün anma programları, genç nesillerin kültürel travmalarını canlı tutmalarını sağlamakta, atalarının yaşadığı sürgünü ve içinde bulundukları diasporayı kültürel belleklerinde kurulu tutmalarında yardımcı olmaktadır.** (devam edecek)

* aysegulkip94@gmail.com

Kaynakça

1. AKSOY, Z. (2018). Çerkes Sürgünü Hikayelerinde Kimliğin İnşası. Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi, (31), 62-76.
2. ALANKUŞ, S. (1998). “Demokratik Bir Kimlik Stratejisi Olarak Çerkeslik, Kafkas Dernekleri Federasyonu”, info@kafkasfederasyonu.org.
3. BESELENEY, Z. A. (2016). Türkiye’de Çerkes Diasporasının Siyasal Tarihi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul.
4. BİLGİN, N. (2013). Tarih ve Kolektif Bellek. Bağlam Yay.: İstanbul.
5. KARAKAŞ, M. (2013). Türkiye’nin Kimlikler Siyaseti ve Sosyolojisi. Akademik İncelemeler Dergisi, 8(2)

Uzunyayla'da Ramazan

Kuşha Erdal İle Söyleşiden

Wazba Abdulkadir

Ramazan ayında "Şimali Gençlik" adlı Youtube kanalımızda ramazanın iklimine uygun canlı yayınlar gerçekleştirmeye çalıştık. Kuşha Erdal Özden ile yaptığımız "Uzunyayla'da Ramazan" söyleşisi bunlardan biriydi. Hocamız, Uzunyayla Çerkeslerinin benliklerini İslam'la nasıl buluşturduklarını şaşırtıcı örneklerle anlattı.

Kuşha Erdal konuşmasına kendi Uzunyayla tanımını yaparak başladı:

"Uzunyayla; Çerkeslerin kendi kültürleri, milli ve manevi değerleri ile hayata tutunmaya çalıştıkları ve değerlerini yaşattıkları, rakımı 1900'leri bulan bozkır... Plato... Zorlu coğrafya..." Sonra örf mefhumundan bahsetti:

"Örf İslam'da muhteremdir, yeri değerlidir. Fıkıhın vecibelerindendir." Atalarımız da bunun bilincinde idiler ki hayatlarını İslam'ı Xabze ile mezcederek yaşamışlar. Mesela, hatim merasiminde İhlas suresini en son kim okursa cemaat onu (programımızda da seslendirilen) "Ya Gaffar" ilahisi eşliğinde evine götürürdü. Bu adetle İslamiyette tevhid inancının öz bir şekilde anlatıldığı İhlas suresine dikkat çekmiş ve kültürümüzle İslam'ı hoş bir noktada buluşturmuş oluyoruz.

Ramazanda uygulanan geleneklerden olan "berebenavo" (бэрэбэнаво) ilgimi çeken adetlerden bir diğeri: **"Gençler ayrı bir ev açardı. Bir ay boyunca orada kalır, sabaha kadar eğlenir, uyumazlardı... Köy sakinlerini sahur vaktinde teneke çalarak uyandırıyorlardı... Ramazan sonunda genç kızlar o erkeklere hediyeler verirdi..."** Bu adetten mülhem Kuşha Erdal bir de şiir yazmış. Çerkesçe anlamasam da şiiri dinlerken o anları hissettiğimi söyleyebilirim.

Daha sonra Çerkes âlimleri hakkında konuştuk. Sosyal hayatın ve ikramın kültürümüzde ne kadar canlı olduğunu gösteren, ilginç olmakla beraber güzel adetlerimizi... Hocalarımıza ikram etmek için fırsat arayan bizlerin ayetlerle kurduğu ilginç bağlantılar... Kâria suresini okuyanlar surenin içinde "mel kâria" cümlesi geçiyor diye hocaya kara bir koyun götürürmüş (Malum Çerkesçe "mel" koyun demek). Mülk suresini okuyanlarda sure içinde "sini" kelimesine benzer bir kelime geçiyor diye hocaya bir sini yemek götürürmüş... El açıklığımızın sınırı yok gerçekten...

Verilen örnekler aksini ispat niteliğinde olsa da **"Çerkes âlimlerinin, hocalarının gözleri ve gönülleri toktu. Vermeyi değil almayı seven hoca tiplemesine uymazdı bizim hocalarımız"** diyor Kuşha Erdal. Üç yıl boyunca gençleri evinde misafir eden bir hocadan bahsediyor sonra. Dile kolay üç yıl evinde birkaç kişiyi misafir ediyor... Bugün en yakın akrabalarımızda dahi bir gün misafir kalmaya çekinir olduk.

Pınarbaşı Müftülüğüne hep Çerkes hoca atandığını da yayında öğrendim. Köylere atanan imamlar da Çerkes olmuştuk. **"İnsicamı bozmamak için yapılmış olabilir. 1980'li yıllara kadar da böyleydi."** diyor Erdal Hoca. Dilimizi unutmamıza dilimize yabancı öğretmenler sebep olmuştu. Kültürümüzün yozlaşmasına da kültürümüze yabancı hocalar sebep olabilir.

Söyleşide değinmek istediğim birçok husus olsa da bu sayfaya sığdıramayacağım. Konu ilginizi çektiyse videonun tamamı kanalımızda yüklü. Ben aradan çekilip sizleri videomla baş başa bırakayım.

İnsanoğlu her düşüncenin ve davranışın toplumda yer edinemediğinin farkındadır. Ancak bu düşünce ve davranışları koparıp atamayız. Bunlarla yaşayabilmek için bir sistem oluştururuz. Bu sistem ise gerçek dünya ile iç dünyamız arasında bir nevi filtredir. Bu filtre sözcükleri, fikirleri ve davranışları bulunduğumuz ortama göre şekillendirir. Bu şekillendirme, içinde büyüdüğümüz aileden bize öğretilen kültür ve değerlerle oluşmaya başlar. İçinde yaşadığımız kültürel değerlere uygun olarak davranırız. Aslında yapmak istediğimiz davranış ve açıklamak istediğimiz düşünceleri sergilemeyiz. İçinde bulunduğumuz topluma göre sansürleriz. Bu bizim dışarıya karşı taktığımız maske, diğer adıyla persona-dır.

Bilinçaltımızda kabul edilemeyen saldırgan davranışlarımız ve fikirlerimiz vardır. Bunları ortaya çıkaramayız. Büyüklerimize karşı veya arkadaş ilişkilerimizde takındığımız tavırlar eğer içimizden geldiği gibi olsaydı büyük ihtimalle yalnız ve dışlanmış olurduk.

Personaya hayatımızı düzene sokmak için ihtiyacımız vardır. Xabzeye uygun hareket eden bir Çerkes, içinde yaşadığı toplum tarafından kabul görür, kendisinden beklenildiği gibi davranır. Bu şekilde oluşturulan persona, kişinin daha çok sevilmesini ve kişiye daha fazla saygı duyulmasını sağlar.

Ancak sağlıklı bir maske, diğer adıyla persona oluşturmak oldukça zordur. İnsanlar gösterdikleri maskeye o kadar inanırlar ki aslında olan kişiliklerini unuturlar ve kendilerine yabancılaşırlar. Kendisini kandıran insan özünden uzaklaşmaya başlar. Bu yüzden personamızla asıl kişiliğimizi olabildiğince birbirine yaklaştırmak gerekir. Gerçek biz, maskenin arkasındaki kişiliktir.

Gerçek biz, maskenin arkasındaki kişiliktir.

